

ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದ. ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂಬುದು ತನಗೆ ಗೊತ್ತೇಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುವಂತೆ ಯಾರಿಗೂ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾತುಗಳ ಆಚೆಗೆ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಮೌನವಾಗಿತ್ತು. ಊರಿಗೆ ಮಾತು ಎಂದರೆ ನರಸಿಂಗರಾಯನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು.

ಅವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದವು.

ನರಸಿಂಗರಾಯನಲ್ಲಿನ ಈ ಹಠಾತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಯಾವ, ಏನು ಕಾರಣವೆಂಬುದು ವರದಪ್ಪ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮರ ಆದಿಯಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಊಹೆಗಳಂತೂ ಇದ್ದವು. ತನ್ನ ಈವರೆಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಸಿಗದವಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾನು. ತಪ್ಪು ಉತ್ತರಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದಾವೆ ಎಂದು ತನ್ನೊಳ್ಳೆಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಲೂ ಇರಬಹುದು. ಉತ್ತರ ಸಿಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟಂತ ಕೇಳೋದು, ಎಷ್ಟು ಕಾಲವಂತ ಕೇಳುತ್ತಿರೋದು ಅನ್ನಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿರಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸುನಾಮಿಯನ್ನೇ ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನವೆ? ಇದೇ ಆಗಿದ್ದರೆಂತೂ ಭಯವೇ. ಈ ಸುನಾಮಿಯ ಅಲೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಬಡಿದಿದ್ದು ವರದಪ್ಪನಿಗೆ. ಅವನ ಮೂಲಕ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ, ರಾಮುಲಮ್ಮರಿಗೆ.

ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ಯಾಕೆ? ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರುವವರು ನಿಲ್ಲಬಾರದೇ? ಆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರುವ ನೀನೇಕೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದು? ನೀನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಾಮುಲಮ್ಮ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ನಿಂತರೆ ಹೇಗೆ? ಆ ಮೂವರೂ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸುನಾಮಿ ಅಲೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತತ್ತರಿಸಿದರು, ತಲ್ಲಣಿಸಿದರು, ಬೆವೆತರು, ಅಂಜಿದರು, ಅಳುಕಿದರು. ತಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಭಿಕಾರಿಗಳಾಗುವುದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಡುಗಿದರು. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನಂತೂ ನಿಮ್ಮಕಾಯಲ ಮಾಬೂಸಾಬಿ ಕೈಲಿ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಮಂತ್ರಿಸಿ ತಂದು ಅದರ ರಸವನ್ನು ಗಂಡನ ನೆತ್ತಿಗೊತ್ತಿ ಈ ಪಿತ್ತ ಇಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಳು, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೂ ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಅದು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೂವರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಪಿತ್ತ ನರಸಿಂಗರಾಯನ ತಲೆಯಿಂದ ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹಗಲು ಹಗಲುಗಳಲ್ಲಿ, ರಾತ್ರಿ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಳಾದವು, ಜಗಳಗಳಾದವು. 'ಹಣ ಹೆಂಡವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸು. ಸೋತರೆ ನಷ್ಟವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಗೆದ್ದರೆ ನಿಯುತ್ರಿಗೆ ಗೆಲುವು' ಎಂದು ನರಸಿಂಗರಾಯ. ಬೋಡಪ್ಪ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾದ.

ಯಾರೂ ಕೇಳದೆ, ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಬೋಡಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಮೂವರ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿಬಿಟ್ಟ. ನರಸಿಂಗರಾಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. 'ವರದ ನಿಂಗೆ ಚುನಾವಣೆ ಬೇಡ' ಅಂದ. ಆದರೆ ವರದಪ್ಪನ ಜಾತಿಯವರು, ಬೇಕಾದವರು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದರು. ವರದಪ್ಪ ಅಸಹಾಯಕನಾದ. ನರಸಿಂಗರಾಯನ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಅವನು ಮೌನಿಯಾಗಿದ್ದ. ಹಣೆಬರಹವೆಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ.

ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ತನ್ನವರನ್ನು ತನ್ನದೇ

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡ. ಗೆಳೆತನದ ಗಟ್ಟಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನರಸಿಂಗರಾಯ ತನ್ನದೇ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರಮಿಸಿದ. ತನ್ನ ಜಾತಿಯವರ ಓಟುಗಳಿಂದ ವರದಪ್ಪ ಗೆದ್ದ. ಈ ಗೆಲುವಿನ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ತನ್ನ ಹೆಸರು ದಾಖಲಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ.

ಪಂಚಾಯತಿ ಆಫೀಸಿನ ಟೇಬಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಸರು ಹಲಗೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಬಿಳಿ ಅಕ್ಷರಗಳು. ವರದಪ್ಪ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.

ಪಂಚಾಯತನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಬಿಳಿಬಿಳಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವುದು ವರದಪ್ಪನಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡಲು ಕೈಯಿಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳೂ ಕಪ್ಪು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ನರಸಿಂಗರಾಯನದೀಗ ಒಂದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ, 'ವರದ ನಿಂಗೆ ಇನ್ನೂಬೇಕಾ ಆ ಗಿರಿ, ಬೀಜವಿಲ್ಲದ ಪಟ್ಟ?' ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಎಂಟು ತಿಂಗಳಿರುವಾಗಲೇ ವರದಪ್ಪನ ಪದವಿ ತ್ಯಾಗಪತ್ರ ಚರ್ಚೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಅಂಗೀಕಾರವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಮುಳಬಾಗಿಲಿನ ಮಖಿನ್‌ಲಾಲ್ ಮಾಣಿಕ್ಯಚಂದ್‌ಗೆ ಮಾಸಿಕ ಶೇ.4 ದರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಡ್ಡಿ ಪಾವತಿದಾರ.

ಬಂದು ಬಡಿದ ಮಂಕಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ನರಸಿಂಗರಾಯನ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುತ್ತ, ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನಿಗೆ ಧೈರ್ಯದ ಆಸರೆಯಾಗಿದ್ದ ವರದಪ್ಪ, ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಸುದ್ದಿ ಹಿಡಿದು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದ. ಬಂದ. ಮತ್ತೆ ಅಂಥದೇ ಸುದ್ದಿ. ಶ್ರೀಕಾಕುಳಿಗೆ ಹೋದ, ಬಂದ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಹೊರಟಾಗ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ, ರಾಮುಲಮ್ಮ ಕಣ್ಣೀರು

ಸಂಸಾರ

ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಖೀ ಸಂಸಾರ ಆ ಸಾಯಿಂ ಚಂದ್ರರದ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಲಭೆ ಇರದು, ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೂ.

■ ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್

ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದು, ನರಸಿಂಗರಾಯನ ಸುಳಿವು ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಸೆರೆಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು ಮೋಡಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಅಶ್ವಿನಿ ಕೊಂಚ, ಭರಣಿ ಜೋರು, ಕೃತ್ತಿಕೆ ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಮಳೆಗರೆದವು. ವರದಪ್ಪ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ನರಸಿಂಗರಾಯನ ಹೊಲದ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಇಳಿದ.

ಮಾಲೂರು ದಾರಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಲಗಳವರು ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಳೆತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದುಗಂಟೆ ಇದ್ದಿತು. ಮಕ್ಕರಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಗಳು, ಸಾರು-ಮಜ್ಜೆಗೆ ಉಣ್ಣಲು ಬರುವವರಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಜನ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕೈ ತೊಳೆಯಲು ಏಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎದ್ದವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾಲೂರಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನರಸಿಂಗರಾಯ ಕಂಡ. ಕೆಲವರು ಕೂಗು ಹಾಕಿ ಕರೆದರು. ಗಾಳಿ ಸಂಭ್ರಮದ ಅಲೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಊರಿನತ್ತ ಬೀಸಿತು. ನರಸಿಂಗರಾಯ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಿಸಿದ. 'ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ? ಯಾಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ? ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲವೇಕೆ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ?' ಅವರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನರಸಿಂಗರಾಯನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರು. 'ಬಂದಿದ್ದೀನಲ್ಲ. ಹೇಳೋದೇನು? ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೋನ, ಅಲ್ಲಿನ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹೇಳೋಕೆ? ಹೋಗೋ ದಿನ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಬರೋ ದಿನ ಬಂತಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ಊರಿನತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. 'ನರಸಿಂಗರಾಯ ಊರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಂದವು.' ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಂದ ಮಾತಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ ನರಸಿಂಗರಾಯ ನಗುತ್ತ ಕೈಬೀಸಿದ.

'ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಿದೆ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ?' ಮೊದಲ ಸಲ ವರದಪ್ಪ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ, ರಾಮುಲಮ್ಮ ಮೊದಲ ಸಲ ಕೇಳಿದರು. ನರಸಿಂಗರಾಯ ಕುಳಿತಂತೆಯೇ ಇದ್ದ. ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಎರಡನೆಯದೂ ಆಯಿತು. ನರಸಿಂಗರಾಯ ಕಾಲಚಾಚಿ ಮಡಚಿದ. ಎರಡನೆಯದಾದ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಮೂರನೆಯದೂ ಆಯಿತು. ನರಸಿಂಗರಾಯ ಎದ್ದುನಿಂತ. ಅವನು ಹೊರಟುಬಿಡುವನೇ ಎಂದು ಆತಂಕಿಸಿದರು. ಎದ್ದಂತೆಯೇ ಕುಳಿತ. 'ಏಕೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೆ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದು ಹೋಗಿದ್ದೆನು? ನಾವು ಕೆಡಿಸದ ನೆಲವುಂಟೆ? ಕೆಡಿಸಿದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೆಳೆ? ನಮ್ಮ ಹೊಲವನ್ನಾದರೂ ಕೆಡದಂತೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆದೀತೆ?' ಅಂದ. 'ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ತೇವವಿರದೆ?' ಅಂದ ವರದಪ್ಪ. 'ಈಗ ನಾವೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೇ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ನಿರಾಳವೇಕಾಗಬಾರದು?' ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು. ಅದರ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ನರಸಿಂಗರಾಯ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆಯ ಕೊಕ್ಕೆಗೆ ತಗುಲಿಸಿದ.